

РЕВІЗІЯ ЗАПАСІВ НА ПІДПРИЄМСТВІ

Анотація. Розглянуто поняття ревізії запасів на підприємстві. Висвітлено завдання перевірки джерел інформації, якими користується інспектор, послідовності дій, а також прийомів документального та фактичного контролю.

Аннотация. Рассмотрено понятие ревизии запасов на предприятии. Освещены задачи проверки источников информации, которыми пользуется инспектор, последовательности действий, а также приемов документального и фактического контроля.

Annotation. The concept of audit of company stocks has been studied. The tasks of verification of information sources used by the inspector, the steps and techniques of documentary and factual control have been highlighted.

Ключові слова: ревізія, запаси, контроль, підприємство, перевірка.

У діяльності будь-якого підприємства запаси відіграють важливу роль, адже щодня відбувається отримання матеріальних ресурсів, продаж готової продукції, їх рух між різними відділами на виробництві.

Актуальність даної теми в тому, що помилки в обліку запасів відбуваються постійно. Це відбувається через неухважність або з метою привласнення матеріально-виробничих засобів, що призводить до додаткових закупівель сировини, щоб зберегти безперервність процесу виробництва.

Аналізуючи літературу та періодичні видання, можна зазначити, що питаннями ревізії запасів на виробництві займалися такі вчені, як: Даценко Г. В., Хитрук Н. С., Ранюк А. В., Мурашко О. В., Бутинець Ф. Ф.

У своїх роботах вони розглядають різносторонні методи контролю і ревізії запасів на підприємстві, адже сучасні методи є неефективними і саме тому потребують удосконалення.

Завдання статті полягає у висвітленні проблем ревізії запасів на підприємстві, а також запропонування ефективних методів контролю запасів.

Запаси – активи, які утримуються для подальшого продажу за умов звичайної господарської діяльності, перебувають у процесі виробництва з метою подальшого продажу продукту виробництва, втримуються для споживання під час виробництва продукції, виконання робіт та надання послуг, а також управління підприємством [1].

Завдання контролю і ревізії полягають у перевірці забезпечення:

- а) правильності та своєчасності оформлення операцій, пов'язаних із надходженням і використанням матеріалів;
- б) збереження матеріальних цінностей за місцями зберігання та на всіх стадіях їх руху;
- в) правильності встановлення номенклатурних цінників та обґрунтованості визначення собівартості продукції;
- г) дотримання договірно-розрахункової системи матеріально-технічного постачання, правильності і своєчасності розрахунків із постачальниками;
- д) витрачання матеріалів у процесі виробництва відповідно до встановлених норм;
- е) стану аналітичного (складського і бухгалтерського) обліку матеріалів та правильність визначення їх собівартості [2].

Під час ревізії ревізор має керуватися законодавчими та нормативно-правовими актами, які регулюють відносини між покупцями та постачальниками, системи постачання, приймання та відпуску матеріалів. Це дасть можливість перевірити систему нормативно-правового забезпечення, тобто обґрунтувати перевірку дотримання на підприємстві законності операцій з товарно-матеріальними цінностями.

Під час ревізії матеріально-виробничих запасів використовують прийоми документального та фактичного контролю, узагальнення та реалізації результатів контролю.

Фактична і документальна перевірка операцій з матеріально-виробничими запасами включає в себе систему органолептичних (інвентаризація, вибіркове та суцільне спостереження; контрольні заміри робіт; хіміко-технологічний контроль; експертиза; службове розслідування; експеримент), розрахунково-аналітичних (економічний аналіз; статистичні розрахунки; економіко-математичні методи), документальних прийомів контролю, таких, як: інформаційне моделювання, нормативно-правове регулювання, дослідження документів (за суттю та змістом; зустрічна перевірка; взаємний контроль операцій і документів; аналітична і логічна перевірка), групування неоліків (хронологічне, систематизоване, хронологічно-систематизоване) та процедур узагальнення і реалізації його матеріалів (документування результатів проміжного контролю, аналітичне групування, нормативно-юридичне обґрунтування, систематизоване групування неоліків в акті ревізії, прийняття рішень за результатами ревізії, контроль за виконанням прийнятих рішень) [3].

Особливе значення для ревізії має правильне використання ревізором процедур, пов'язаних з інвентаризацією матеріально-виробничих запасів і розрахунків із постачальниками та перевірка документального

операцій із запасами потрібно розпочинати з їх інвентаризації та обстеження складського зберігання матеріалів. Під час ревізії операцій із запасами, їх рухом і зберіганням, важливе значення має також правильне застосування документальних методичних прийомів і способів, що потребує обґрунтованої документальної перевірки цих операцій.

Важливу роль у ході проведення ревізії відіграють джерела інформації, але важливо, щоб ці джерела були достовірними та відображали реальну інформацію про об'єкт дослідження. Джерела інформації, які використовуються у процесі здійснення ревізії матеріальних запасів:

1. Первинні документи – господарські угоди на матеріально-технічне забезпечення, специфікації, прибуткові накладні, вимоги, лімітно-видаткові карти (відомості), рахунки-фактури, акти приймання матеріалів, квитанції тощо, звіти матеріально відповідальних осіб, реєстри прибуткових документів.

2. Облікові реєстри – книга реєстрації доручень на отримання матеріальних цінностей, журнал реєстрації вантажів, картки складського обліку, відомість 5.1 аналітичного обліку запасів, оборотні відомості за аналітичними рахунками в розрізі матеріально-відповідальних осіб та відповідних синтетичних рахунків, журнали № 3, 5 і 5А, Книга головних рахунків із рахунків 20 "Виробничі запаси", 22 "МШП", 25 "Напівфабрикати" 23 "Виробництво" [4].

У ході проведення внутрішнього контролю та зовнішніх перевірок рекомендується дотримуватися такої послідовності:

обстеження (огляд) місць зберігання матеріальних ресурсів та їх стану на складах, фермах, у бригадах, гаражах, ангарах і т. д.;

проведення контрольних інвентаризацій матеріальних цінностей;

аналіз використання матеріальних ресурсів та їх структури;

документальна перевірка руху виробничих запасів – оприбуткування і використання, а також списання матеріальних цінностей за цільовим призначенням;

аналіз й оцінка стану обліку і внутрішньогосподарського контролю;

вивчення матеріалів інвентаризації та організації роботи з відшкодування матеріальних збитків;

розробка заходів щодо збереження майна та інших матеріальних ресурсів, ефективного їх використання [5].

Під час перевірки операцій з матеріальними цінностями ревізор може натрапити на такі аномальні явища (відхилення від норм), як:

завищення або заниження норм витрачання матеріалів;

недоліки в обліку;

неповне оприбуткування матеріалів, що надійшли;

безпідставні претензії до постачальників;

відсутність оперативного контролю за виконанням договорів на постачання і відпуск матеріальних цінностей;

відсутність договорів про повну матеріальну відповідальність матеріально-відповідальних осіб;

недотримання правил зберігання товарно-матеріальних цінностей і охорони [6].

Отже, можна зробити висновок, що ревізія запасів на підприємстві – це досить трудомісткий процес, який потребує постійного дослідження та нагляду з боку ДФІ. Саме тому ревізор, як представник Державної фінансової інспекції, повинен постійно вдосконалювати свої знання відносно запасів, щоб з легкістю виявити порушення в діяльності бюджетної установи.

Наук. керівн. Бутенко К. В.

Література: 1. Панібратова С. В. Організація та методика внутрішньогосподарського контролю використання запасів на підприємствах галузі машинобудування / С. В. Панібратова // Вісник ЖДТУ. – 2010. – № 3(53). – С. 152–154. 2. Савчук П. Л. Методика контролю матеріально-виробничих запасів на підприємствах / П. Л. Савчук // Бухгалтерський облік і аудит. – 2009. – № 6. – С. 46–50. 3. Бондар М. І. Аудит в АПК : навч. посіб. / М. І. Бондар. – К. : КНЕУ, 2009. – 188 с. 4. Контроль і ревізія : підручник / Ф. Ф. Бутинця, Н. Г. Виговська, Н. М. Малуґа та ін. ; за ред. Ф. Ф. Бутинця. – 3-тє вид., доп. і перероб. – Житомир : Рута, 2002. – 544 с. 5. Дікань Л. В. Контроль і ревізія : навч. посіб. / Л. В. Дікань. – К. : Знання, 2007. – 327 с. 6. Мурашко В. М. Контроль і ревізія фінансово-господарської діяльності : навч. посіб. / В. М. Мурашко, Т. М. Сторожук, О. В. Мурашко ; за заг. ред. П. В. Мельника. – К. : ЦУЛ, 2003. – 311 с.